

BOEKBESPREKINGEN

Therapie der Herderkrankungen. CARL HANSER VERLAG, München. 340 blz., 26 DM.

Van 7 tot 9 April 1953 hield de "Deutsche Arbeitsgemeinschaft für Herdforschung und Herdbekämpfung" in Bad Nauheim een congres waarop vooraanstaande Duitse en Oostenrijkse onderzoekers op het gebied der "haardziekten" hun visie op dit onderwerp gaven.

Prof. Thielemann en Dr. Emma Thielemann hebben de gehouden lezingen en discussies gebundeld tot bovengenoemd boekwerk (340 blz.) bij wijze van vervolg op hun vorige publicatie: "Diagnose der Herderkrankungen".

Bij alle aanwezigen domineerde de nieuwe opvatting betreffende de pathologie der haardziekten.

De meest voorkomende ontstaanswijze van een haardziekte is het optreden van een locus minoris resistentiae door een neuro-vegetatieve stoornis, uitgaande van een primaire haard. Dit dus tegenover de vroegere opvatting van een uitzaaiing van bacterien in de bloedbaan vanuit een primaire haard. Hierover waren alle aanwezigen het eens. Ten aanzien van de mate, waarin allergische processen en "Fokalintoxikation" een rol spelen liepen de meningen uiteen in die zin, dat de ene onderzoeker meer belang meende te zien in een bepaalde factor dan de andere. Over de principes was men het echter wel eens, evenals trouwens over de localisatie der primaire haarden.

Over de diagnostiek waren de meningen echter verdeeld. Men probeert met allerlei testen een haard op te sporen, maar geen enkele test wordt geheel vertrouwd door alle onderzoekers.

De therapie gaf ook aanleiding tot onenigheid. De aanwezigen waren het er alleen over eens, dat de primaire haard opgeruimd dient te worden.

Groot verschil van inzicht bestond echter over de wijze, waarop dit gebeuren moet en ook over de therapeutische resultaten. Achtereenvolgens gaven internist, neus- keel- en oorarts, dermatoloog, gynaecoloog en tandarts hun mening.

Ten aanzien van het grote belang der dentogene haarden waren allen het eens. Verschillen bestonden betreffende de opruiming ervan, d.w.z. hoe rigoreus men hierbij te werk moet gaan.

De gegeven statistieken zijn onzeker en soms zelfs tegenstrijdig. Dr. Hans Langer (tandarts in Wenen) gaf de volgende statistiek: 414 patiënten werden verwezen door de internist, 38 genazen door elimineren van dentogene haarden. Het betrof gevallen van neuritis, arthritis en vegetatieve stoornissen.

Het is in dit bestek onmogelijk om een overzicht te geven van de vele naar voren gebrachte opvattingen, waarnemingen en experimenten.

Resumerend is schrijver dezes van mening, dat men na lezing van dit boek nog geen vaste grond onder de voeten heeft wat betreft de aetiologie, diagnose en therapie der door haarden veroorzaakte ziekten.

Men kan echter wel interessante gegevens vinden over proefnemingen, opvattingen en therapeutische werkzaamheid van vele Duitse en Oostenrijkse klinieken en individuele onderzoekers.

Voor diegenen die zich interesseren voor dit grensgebied van ons beroep beveelt ondergetekende dit zeer lezenswaardige boek daarom warm aan. Men be-

denke bij lezing echter wel, dat in dit boekwerk de sceptici niet aan het woord komen.

Egyedi

E. W. SKINNER. *The Science of Dental Materials*, fourth edition, 1954, W. B. Saunders Cy, Philadelphia and London, 468 pag., octavo; f 27.90.

Een nieuwe druk van het leerboek van Skinner is verschenen. Een aanbeveling behoeft het eigenlijk nauwelijks meer, want de vorige drukken hebben hun weg in de gehele wereld gevonden. Toch onderscheidt deze druk zich sterk van de vorige. De tekst is opnieuw geschreven en nog belangrijk verhelderd, het fotografisch materiaal niet onaanzienlijk verbeterd.

Bovenal is echter opmerkelijk, dat Skinner tot de overtuiging is gekomen, dat de stof beter uit een wat meer fundamenteel fysisch-chemisch standpunt benaderd kan worden. Vooral duidelijk treedt dat naar voren in de hoofdstukken over de constitutie van legeringen en de chemie van de kunstharsen. Het is de consequentie van het, vooral na de oorlog, snel gestegen niveau van de publicaties, die voor de afgestudeerde begrijpelijk moeten blijven.

Dit inzicht werd in Nederland zowel te Groningen als te Utrecht al een aantal jaren in praktijk gebracht. Op enkele punten had recensent gaarne deze weg nog een stap verder afgelegd gezien, bijv. het introduceren van de principes van ternaire evenwichts-diagrammen en het principe van het röntgenografisch fijnstructuur onderzoek. Ten aanzien van beide punten geldt, dat daardoor delen van de literatuur beter toegankelijk worden, terwijl het tweede punt ook de beschouwingen over roosterbouw van metalen logischer inleidt. Het gehele werk is gekenmerkt door een meesterlijke beheersing van de angelsaksische literatuur, die uiterst consciëntieus wordt gebruikt. Nauwkeurige literatuurverwijzingen, in de tekst aangebracht, scheppen de mogelijkheid zo diep mogelijk in de stof door te dringen.

Totaal gewijzigd zijn de hoofdstukken over gips, over kunstharsen, en over de inbedtechniek. De theorie over amalgaam-verharding is aangepast aan recent onderzoek. Toegevoegd zijn hoofdstukken over snelhardende kunstharsen en zinkoxyde-eugenol afdrukpasta's, terwijl bij de beschouwingen over de cementen de zinkoxyde-eugenol cementen en kunsthars-cementen tot hun recht komen. Op tal van plaatsen geeft de schrijver blijk over „inside” informaties van fabrikantenzijde te beschikken. Vooral bemerkt men dat duidelijk bij de bespreking van wassen, stents en kunstharsen.

In de appendix zijn de A.D.A. keuringsvoorschriften opgenomen, in de nieuwste vorm, terwijl een trefwoordenindex het naslaan zeer vergemakkelijkt.

Literatuur in andere talen dan het Engels wordt niet geciteerd en is ook niet in de tekst verwerkt. Een enkele maal blijkt dat West-Europa materiaalvarianten kent, die in Amerika niet voorkomen, zoals bijv. zachte zilverpalladiumlegeringen.

Samenvattend is dit een voortreffelijk boek, dat ook ten volle recht doet aan de nieuwste stromingen op het gebied van de tandheelkundige materiaalkunde. Het zal zowel de zeer critische en ter zake kundige lezer als degene, die een meer oppervlakkige kennismaking met de stof zoekt, niet teleurstellen.

De uitvoering is zeer aantrekkelijk en de prijs redelijk.

C. A. van Gunst

E. REICHENBACH. *Leitfaden der Kieferbruchbehandlung*. Verlag Joh. Ambr. Barth, Leipzig.

Dit 192 blz. omvattende boek is, volgens bedoeling van de schrijver, geschreven voor de practicus om met eenvoudige middelen kaakfracturen te behandelen. Ook die gevallen, welke in een kaakchirurgische kliniek thuis behoren, worden terloops behandeld.

Het boek is verlucht met zeer vele, over het algemeen goede foto's, welke de tekst verduidelijken.

Alle mogelijke fracturen in onder- en bovenkaak worden beschreven, alsmede de daarbij soms optredende nevensverschijnselen.

Ook de genezing door callusvorming en de eventuele vertraging hierin door de algemene gezondheidstoestand en infecties wordt uiteengezet.

De beschrijving van de te gebruiken apparatuur en het benodigde instrumentarium brengt weinig nieuws maar de toepassing is, volgens mijn persoonlijke visie, niet altijd zo eenvoudig als het door de schrijver wordt voorgesteld.

De methode van Hauptmeyer met het zgn. Schlaufendraad en het verband met Wipladraad van 0.4 mm worden slechts terloops genoemd en gebruikt als voorlopige hulp. De methode van de gegoten spalk, die toch eenvoudig en in vele gevallen afdoende is, wordt in het geheel niet vermeld.

Na nog even de aandacht gevestigd te hebben op de behandeling van kaakfracturen bij kinderen en de wondverzorging der weke delen, bespreekt schrijver nog de behandeling der in verkeerde positie geconsolideerde fracturen van boven- en onderkaak en de pseudarthrose van de onderkaak.

Ook de voeding van kaakfractuur-patiënten wordt onder de loupe genomen. Over het geheel genomen wel een boek dat het lezen waard is.

L. E. Bicknese

J. A. C. DUYZINGS. *Orthodontische Apparatuur. Platenatlas voor Tandartsen en Orthodontisten*. 1954 Uitgave Dental-Depôt A. M. Disselkoen. Amsterdam. 207 blz. f 28,50.

Schrijver stelt zich ten doel een systematisch en duidelijk overzicht te geven van die orthodontische apparaten, welke ook door de algemene practicus kunnen worden aangewend, wanneer deze een orthodontische scholing heeft genoten.

Duyzings kiest daartoe de vorm van een platenatlas, hetgeen ten gevolge heeft een maximum aan afbeeldingen en zeer weinig tekst.

Het apparatenboek zal gebruikt moeten worden naast het leerboek; de indicatie echter die zou kunnen leiden tot het gebruik van de verschillende apparaten, wordt in dit werk niet behandeld. Op de 200 blz. platen, kan men zeker een apparaat vinden, dat voor een gegeven geval gebruikt zal kunnen worden. De zeer fraaie uitvoering vraagt dan ook niet om een breedvoerige uitleg, daar de afbeeldingen zonder deze zeer goed te begrijpen zijn.

Het grootste gedeelte van de apparatuur is door de schrijver zelf ontworpen, waar dit niet het geval is wordt de bron nadrukkelijk vermeld. Aan het einde volgt een lijst van werken, waarin men uitvoeriger beschrijving van de geconstrueerde apparaten zal kunnen vinden.

De atlas van Duyzings maakt het mogelijk om snel een apparaat te vinden dat de mogelijkheden in zich heeft om correcties, die men zich voorneemt, te effectueren.

Wanneer de tandarts dit boek gebruikt op de wijze zoals de samensteller het in zijn voorwoord aangeeft, dan zal hij in dit werk een zeer goede en betrouwbare hulp vinden.

A. E d e l

Prof. Dr. K. HÄUPL, Prof. Dr. W. MEYER, Prof. Dr. K. SCHUCHARD. *Die Zahn-, Mund- und Kieferheilkunde*. Ein Handbuch für die zahnärztliche Praxis. Urban und Schwarzenberg. München-Berlin 1953. Afleveringen III, V en VI i.e. bladzijden 1-448.

Aflevering III. „Topografische en Practische Anatomie van de Mondholte”. Met dit hoofdstuk vangt in feite het eerste deel van dit monumentale handboek aan. De Weense anatoom Prof. Dr. E. P e r n k o p f beschrijft hierin op waarlijk minutieuze wijze de bouw van de mondholte en de omgevende delen van het aangezicht. Skeletdelen, spieren en banden, het verloop van vaten en zenuwen, alles wordt in een bestek van 118 dichtbedrukte bladzijden uitvoerig besproken. Tal van zeer fraaie afbeeldingen, waaronder twaalf in meerkleuren-druk illustreren de tekst. Het slot vindt men in

Aflevering V. Hierin treffen wij tevens de beschrijving aan van de „Anatomie der Gebitselementen” van de hand van onze landgenoot Dr. Th. E. D e J o n g e, wiens internationaal erkende verdiensten in dit onderdeel der ontleedkunde genoegzaam bekend zijn. Na de algemene inleiding worden enige pagina's gewijd aan de anatomie van het wortelkanaal. Dan gaat de auteur over tot een systematische bespreking der afzonderlijke elementen van het permanente en het temporaire gebit. Een rijk illustratiemateriaal verduidelijkt de overzichtelijk ingedeelde verhandeling.

De reeks der tandheelkundige basiswetenschappen wordt voortgezet door Prof. Dr. W. M e y e r, Göttingen, met twee hoofdstukken getiteld „Histologie van de Mondholte” en „Histologie van de Tand en van het Gebit”. Ook hier treft ons weer het grote aantal (214) lijntekeningen en microphotographieën.

Aflevering VI biedt allereerst een kort hoofdstuk over „De Ontwikkeling van de Mondholte” geschreven door Prof. Dr. G. P o l l i t z e r uit Wenen. Hierop volgt, wederom van de hand van Prof. Dr. W. M e y e r: „Ontwikkelingen van de Tand en van het Gebit”, 40 bladzijden tekst met afbeeldingen. Deze aflevering besluit met vier hoofdstukken uit de physiologie, waarvan het eerste handelt over „Voeding en Spijsvertering, Interne Secretie en het Scheikundig Onderzoek der Gebitselementen”. De auteur is Prof. Dr. C r e m e r, Mainz. De inhoud is vooral op de tandheelkundige belangstelling toegespitst en blijft tot de hoofdzaken beperkt. In het „Mechanismen der Voedselopname” geeft Dr. R. B o l l e, Göttingen, een uiteenzetting over de functie van het kauwapparaat, waarbij ook de bewegingen van het kaakgewricht aan de hand van vele tekeningen besproken worden. „De Physiologie van de Stem en de Spraak” door Dr. F. D o u b e k, Graz, en „Zintuigelijke Waarneming in de Mondholte” schrijver Dr. H. H e n s e l, Heidelberg, vormen de korte slotartikelen.

L. J. A. v a n S c h i j n d e l

Der Kauabdruck. Praktische Grundlagen der zahnärztlichen Prothetik von Prof. Dr. M a x S p r e n g. Zweite völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage mit 470 teils mehrfarbigen Abbildungen. Uitgave: Urban & Schwarzenberg München-Berlin 1953. 243 blz. Prijs: geb. Zw. frs. 46.46.

Ruim twintig jaren na de eerste verschijning is thans een nieuwe druk van bovengenoemd werk in het licht gegeven, waarbij het aantal bladzijden druks met honderd vermeerderde en dat der daarin opgenomen afbeeldingen verdrievoudigd werd. Een niet geringe uitbreiding voorwaar.

De eerste vraag die men zich na bestudering stelt, moet aldus worden geformuleerd: wat is de betekenis van een titel? Dient hij de gehele inhoud te dekken of mag hij betrekking hebben op een onderdeel dat door de auteur als essentieel wordt beschouwd vanwege de persoonlijke waarde dat deze voor hem heeft? Men kan niet aan de indruk ontkomen dat bij Prof. S p r e n g dit laatste het geval is. Immers na de eerste 70 bladzijden, die betrekking hebben op de met name genoemde afdrukmethode volgen er 50 gewijd aan het kaakgewricht en deszelfs prothetische betekenis, waarvan 20 besteed zijn aan de beetbepaling overeenkomstig de extra-orale registratiemethode volgens G y s i, zij het met enkele modificaties van de schrijver. In verdere 50 pagina's wordt de procedure van de kauwafdruk met alle technische bijzonderheden beschreven en daarna de toepassing voor partiële vervanging behandeld. Met een hoofdstuk over het stansen en persen van gouden platen (natuurlijk na een kauwafdruk!) wordt het geheel besloten.

Men kan uit deze opsomming reeds afleiden dat de door de schrijver gekozen titel slechts een deel van de werkelijke inhoud dekt en verschillende onderwerpen, o.a. het laatstgenoemde, worden behandeld, die daarmede in geen enkel verband staan. Ook zal het de lezer niet duidelijk zijn welk onverbreekelijk verband moet worden gezien tussen de voorgestane afdrukmethode en de registratie van de individuele kaakbewegingen, ook al worden deze (in theorie althans) aan een uiteraard goed in het experiment geofende — en geschikte — proefpersoon in afbeeldingen gedemonstreerd. Wel heeft de schrijver het afdrucken en deze registraties in één zitting gecombineerd. Of de ontwikkelde procedure zich voor bedrijfsmatige toepassing leent en dus voor de praktijk bruikbaar is, zal uiteraard aan het oordeel van de lezer moeten worden overgelaten.

Afgezien van dit alles: het uitgangspunt is de kauwafdruk. Men kent het principe: het vastleggen van de vormveranderingen van het prothesedragende slijmvlies in de afdruk onder invloed van de kauwactie. Het effect dezer veranderingen in het afdrukoppervlak en bijgevolg ook in de prothesebasis zal dus meer of minder afwijken van de rustvorm van het slijmvlies. In feite past dus de prothesebasis bij geen enkele vervorming van het slijmvlies, zeker niet bij de rusttoestand welke de normale is en waarvan alleen tijdens het kauwen wordt afgeweken, een fractie dus van de dagelijkse tijdsduur dat de prothese gedragen wordt. Men kan bijgevolg op steekhoudende gronden de juistheid van het beginsel waarop de methode berust in twijfel trekken, al houdt dit natuurlijk niet in dat in bepaalde gevallen en in bekwame handen de werkwijze geen bruikbare resultaten zou kunnen opleveren, gelijk trouwens met elke afdrukmethode het geval pleegt te zijn.

Voor de schrijver is echter de kauwafdruk waaraan zijn naam verbonden is tot

een geloofsartikel geworden, waarover het derhalve geen zin heeft te redetwisten. De algemene tendens in de prothetiek heeft zich echter de laatste jaren verlegd in de richting van de compressieloze, de z.g. mucostatische afdruk. Prof. G y s i (aan wie het boek is opgedragen) stelt vanuit zijn otium cum dignitate in zijn geleidewoord vast: „Wie zu erwarten hat die Methode ein breites Echo gefunden. Sie hat Grundlagen auf dem Gebiete des Abdruckproblems geschaffen, die man in Theorie und Praxis nach dem heutigen Stande des Wissens nicht überhören kann.” En verder: „Eindrucksvoll sind die Einfachheit und Sicherheit der Vorgänge beim Abdrucknehmen inklusiv der Bissbestimmung”. Wanneer dan voorts over de „zielbewuste Einfachheit” wordt gesproken, dan gebiedt de eerlijkheid te constateren dat de algemene geldigheid van deze uitspraken aan meer dan enige twijfel onderhevig is. Ook de geforceerd aandoende toepassing van het kauwdrukprincipe bij partiële voorzieningen in de onderkaak heeft de schrijver tot constructies verleid, b.v. een doorlopende incisale frontverankering bij een vrijeindigende prothese, die vanwege de omslachtige uitvoering, ongeacht de biomechanische bedenkingen, weinig navolging zullen vinden en bovendien pijnlijk-zorgvuldige hygiëne (caries) als onmisbare voorwaarde stelt.

Aldus gewapend met een gerechtvaardigd scepsis is de lezer in staat om onbevange uit de verschillende hoofdstukken en waardevolle beschouwingen zich datgene ten nutte te maken wat men ongetwijfeld op vele plaatsen aantreft. Ook zonder aanhanger te zijn van de theoretische uiteenzettingen zal men met aandacht kennis nemen van b.v. het hoofdstuk over de bouw en functie van het kaakgewricht en hetgeen over de relatie tussen de onderkaakwallen en de (verticale) vormwisseling van de mondbodem naar voren wordt gebracht. Vele instructieve afbeeldingen verduidelijken het geschrevene, al zou een niet onbelangrijk aantal gevoegelijk kunnen worden gemist.

Het wil ref. voorkomen dat de waarde van de inhoud dezer uitgave slechts kan worden bepaald door wie, toegerust met veel ervaring en critische zin zich aan de lectuur kan overgeven.

De typografische uitvoering van boek en illustraties is, als steeds bij deze uitgevers, meer dan verzorgd en in hoge mate aantrekkelijk.

P. H. B u i s m a n

Die Zahnärztliche Behandlung des Kindes. Uitgave: Schweizerische Zahnärzte Gesellschaft. 176 blz. met 132 afbeeldingen. Prijs: Zw. frs. 14.—.

In gebundelde vorm zijn door de Zwitserse beroepsorganisatie thans uitgegeven de referaten welke in Mei 1953 gehouden zijn op een aan bovengenoemd thema gewijd congres op de Bürgenstock. In zoverre vertoont dit boekje verwantschap met de uitgave in 1952 onder de titel „Kindertandheekunde” van de verzamelde voordrachten welke in dat jaar te Leiden zijn gehouden. Maar hiermede houdt de gelijkenis op aangezien de inhoud van dit Zwitserse getuigenis in het belang van het kind anders georiënteerd is.

In 21 verhandelingen, op een grote verscheidenheid van onderwerpen betrekking hebbende, wordt een vaak nieuw licht geworpen op de verschillende facetten der kindertandheekunde. Naast zuiver wetenschappelijke, zeer verhelderende bijdragen, waarvan in het bijzonder genoemd mogen worden: pijn

en de psychologie van het kind (B r a n t m a y); fluor en schildklier (H e l d), experimenteel voedingsonderzoek en caries (W. M e i j e r); histologische onderzoeken als basis voor de melktandbehandeling (H a r n d t), treft men er uiteraard andere, die op de toegepaste conserverende behandeling van het kindergebijt betrekking hebben. Voorts bijdragen op het gebied van de organisatie der kinderbehandeling zowel in schoolverband als in de particuliere praktijk. Dit laatste in het licht van Zwitserse toestanden en mentaliteit. Men krijgt hieruit een voorstelling van de problemen waarvoor men zich inzake de jeugdverzorging geplaatst ziet en hoe men die tracht op te lossen.

Lezing van de diverse hoofdstukken, aan het eind waarvan ook verslag wordt gedaan van bij de gedachtenwisseling naar voren gekomen zienswijzen, leidt tot de overtuiging dat het Congres via deze uitgave een waardevolle bijdrage heeft geleverd om dit kwalitatief in de praktijk nog steeds verwaarloosde onderdeel een hecht wetenschappelijk fundament te verschaffen, waaraan een technisch vereenvoudigde behandelwijze haar bestaansrecht kan ontlenuen.

Ook met deze uitgave is tot uitdrukking gebracht dat de van zijn verantwoordelijkheid bewuste practicus zich niet meer kan onttrekken aan de conservering van het melkgebijt. Daarnaast vindt men er een verklaring van de gunstige klinische ervaringen welke met een practisch en psychologisch uitvoerbare behandeling worden verkregen. Men kan niet anders doen dan deze belangwekkende, in- en constructieve publicatie in handen te wensen van alle practici, niet het minst van hen voor wie de conserverende behandeling van het melk- en kindergebijt nog steeds een genegeerd onderdeel van hun werkzaamheid vertegenwoordigt.

P. H. B u i s m a n

E. REICHENBACH und H. BRÜCKL. *Kieferorthopädische Klinik und Therapie*. Zweite, durchgesehene Auflage. Verlag J. A. B a r t h, Leipzig. D.M. 9.60.

Dat dit werkje binnen twee jaar een tweede druk beleeft, is alleszins begrijpelijk. Want het geeft wat in het voorbericht aankondigt: een niet te uitvoerig overzicht van de moderne kaakorthopaedie voor de algemeen practicus, hetgeen zeker niet wil zeggen, dat ook de ervaren specialist met het lezen niet zijn voordeel zou kunnen doen. In 150 bladzijden verlucht met 426 zeer duidelijke afbeeldingen, vindt men van de hand van de twee bekwame docenten een beschrijving van het gehele orthodontische gebied, met weglating van datgene wat te specialistisch is en van onnodige details.

Voorts delen de schrijvers mede, dat in het therapeutische deel vooral de mogelijkheden van de actieve plaatbehandeling is besproken, omdat zij van mening zijn dat deze apparatuur in de handen van weinig geoefenden de meest eenvoudige en onschadelijke is.

Niet alleen dat referent die mening deelt, maar hij is tevens van oordeel dat zodoende het geheel veel leesbaarder en bevattelijker is geworden, waardoor de opzet — de tandarts te interesseren voor de orthodontische problemen — zonder twijfel zo goed mogelijk is benaderd.

Iets uitvoeriger dan het bekende boekje van H o t z, kan het een ieder die belang stelt in de Orthodontie ten zeerste worden aanbevolen.

N o r d

Dr. PAUL SIEBERTH. *Tabellen für die Kieferorthopädische Behandlung*. Dritte, verbesserte Auflage. Verlag J. A. Barth, Leipzig, 1954. D.M. 220.

In het nummer van Februari 1953 van dit tijdschrift, heeft Broekman de tweede druk van dit boekje van 21 bladzijden aangekondigd en de huidige referent heeft daar eigenlijk niets aan toe te voegen. Ook hij gelooft niet aan de waarde van lengte en gewichtstabellen, indexen etc. en kan zich eigenlijk ook niet goed voorstellen dat een ander er wèl veel aan zou hebben. Vandaar dat wellicht de reden voor een zo snelle herdruk gezocht moet worden in het feit, dat de laatste bladzijden gewijd zijn aan de „Gebührenordnung für kieferorthopädische Leistungen der Deutschen Gesellschaft für Kieferorthopädie“ im Rahmen der *Sozialversicherung*.

Wanneer wij daar lezen, dat bijvoorbeeld voor een „Fernröntgenaufnahme des Kopfes“ van 20—60 D.M. en voor het opstellen van een uitvoerig schriftelijk behandelingsplan van 20—180 D.M. wordt berekend; voor een gewoon consult van 5—30 D.M., dan verwondert het niet dat de Duitse tandarts hierover georiënteerd wenst te zijn en kan zijn Nederlandse collega op het gebied der „Sozialversicherung“ — althans financieel — zeker nog wel het een en ander leren!

Nord